

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

In decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Primam Partem, & Primam Secundæ D. Thomæ. Ad Alexand.
VII. Pont. Max.

Esparza Arteida, Martin de

Lugduni, 1666

X. Vtrum Angelus possit moueri, & transire de loco in locum, quin transeat
per medium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94815)

QVÆSTIO X.

Utrum Angelus possit moueri, & transire de loco in locum, quin transeat per medium?

N I D E T V R Angelus moueri localiter minime posse, multo verò minus transire de extremo ad extremum sine medio, seu quin pertranseat prius medium. 1. Quia *nihilus impartibile mouetur*, vt probat fuscè Philo-
phus 6. physic. tex. 32. & 86. Ratio verò præcipua eius est, quia nihil mouetur, dum est in termino à quo, sed eatenus quiescit, cum quiescere nihil sit aliud, quam adesse vbi prius. Sed neque dici potest aliquid moueri, dum est in termino ad quem. Quia eatenus verificatur, motum esse, non vero moueri. Alioquin moueretur toto tempore, quo vniformiter adest ei-
dem termino ad quem. Necesse igitur est, vt quid-
quid mouetur, dum mouetur, partim sit in termino à quo, & partim in termino ad quem. Quod patet, impartibili, quale est Angelus, conuenire minime posse. Quia partim, & partim repugnant impartibili. Cuius nimirum nullæ sunt partes.

2. *Motus est actus imperfecti*, vt dicitur 3. Physic. tex. 6. Cuius ratio est, quia quidquid mouetur loca-
liter, mouetur propter indigentiam; Nempe vt ac-
quirat in nouo loco, quod sibi deerat in loco priori. Alioquin perperam, & sine causa, vllo tempore moueretur. Quod repugnat. Angelus autem est sub-
stantia ex sua natura valde perfecta, & qui beatus est, nulla re indiget, atque vt indigeret, nihil eum iuu-
are posset mutatio loci, cum nihil accipiat, positum accipere ab iis, quæ sunt in loco, sed à solo Deo, qui vbiq; æquè adest.

3. Si Angelus posset transire de extremo ad ex-
tremum, quin prius pertranseat medium, posset age-
re in distans, quin ageret aliquid in medio. Quod est impossibile ex dictis in philosophia. Sequela autem patet. Quia quod se mouet, aliquid agit. Ergo qui mouet se ad spatium distans, & peruenit ad illud, ali-
quid necessario agit in spatio distanti; & nihilomi-
nus in spatio medio nihil agit, si non pertransit me-
dium, vt ponitur.

4. Si posset Angelus transire ab aliquo extremo ad aliquod aliud extremum, non pertransito medio; eadem ratione posset transire à quolibet extremo in quodlibet aliud extremum vtrumque distans, immò etiam si distaret infinitè. Quod est incredibile, & re-
pugnat virtuti motiue finitæ. Sequela patet, quia nulla est ratio peculiaris de vna potius transi-
tione, quàm de alia, cum respectu non pertranseuntis me-
dium, nulla habeatur ratio medijs minoris, vel maio-
ris, vel etiam infiniti. Cum enim non pertranseat, materialiter se habet, quale, seu quantum illud sit. Accedit; intellectum posse cogitando transire à quouis extremo ad quoduis aliud, etiam infinitè di-
stans, vt patet in cogitatione de Deo, quæ immediatè succedere potest cogitationi de re creata; idque præ-
cisè illi accidit, quia ex sua natura hoc habet, vt transire possit cogitando ab vno extremo ad aliud, quin cogitet de eo, quod interiacet. Idem ergo acci-
deret in virtute leco motiua Angeli non minus per-
fecta, minusve spiritali, quam sit vis intellectu-
eiusdem, si posset transire ab aliquo extremo ad ali-
quod aliud sine medio.

Sed contra est 7. Quia communissima Sanctorum

PP. doctrina est, Angelos subito adesse vbicunq; volunt. Quod fieri non possit, si non possent transire de extremo ad extremum sine medio. Quia si debe-
rent prius adesse medio, quàm extremo, necessariò intercederet mora aliqua in peruentione ad extremum præsertim valde distans.

2. Motus Angeli non est continuus, certè non est necesse, vt sit continuus, cum Angelus sit indiui-
sibilis, ideoque, non commentaretur continuitati loci. Qui autem non mouetur motu continuo, sed discreto, necesse est, vt transeat de extremo ad extremum, quin transeat per medium spatium. In quolibet enim me-
dio spatio dantur infinita indiuisibilia, vt patet ex 6. physic. à principio. Vnde pertransiens illa motu dis-
creto, necessario ederet motus infinitos, seu motum vnum constantem infinitis partibus in actu, & non in potentia tantum, quod repugnat. Ergo non so-
lum est possibile, vt Angelus transeat de extremo ad extremum sine medio, sed etiam est omnino necessa-
rium, vt ita fiat.

Respondetur. Quæstio ista facilè, & clarè deter-
minari potest ex distinctione data in quæstione præ-
cedenti inter vicationem, seu præsentiam Angeli ad spatium metaphysicam, & physicam, seu conue-
nientem ipsi secundum se, & conuenientem eidem, quatenus operanti circa corpus. Si enim agatur de præsentia physica ratione operationis circa corpus, manifestum est, Angelum posse incipere operari in extrema vna parte alicuius corporis, & immediatè operari in altera extrema parte eiusdem corporis, vel in alio corpore distanti à corpore priori, quin ope-
retur aliquid circa corpus, aut partes corporis inter-
iacentis; dummodo vtrumque corpus extremum, seu extremitates eiusdem corporis contineantur intra totum spatium, cui Angelus purè spiritaliter adesse potest simultaneè. Manifestum itidem est, non posse Angelum transire de extremo ad extremum sine me-
dio, si sermo sit de præsentia eius metaphysica, seu purè spiritali. Quia nullum agens potest agere in distans, quin agat in medium, vt rectè nuper assume-
batur, & ostensum est in philosophia. Posset autem Angelus agere in distans, quin ageret in medium, si posset actiuitate sua acquirere præsentiam ad spatium distans à priori suo spatio, quin prius acquireret præsentiam ad spatium interiectum, vt per se patet. His igitur modis potest Angelus, & non potest transire de extremo ad extremum sine medio.

Ad 1. Partis negantis. Philosophus ibi loquitur de motu continuo, qui conceditur impartibili conuenire non posse. At aduersus motum discretum impartibilis, nihil probat ratio ibi proposita: licet enim verum sit, non saluari conceptum motus per solam præsentiam respectu termini à quo, aut per solam præsentiam respectu termini ad quem; Saluatur ta-
men conceptus motus per vtramque præsentiam si-
mul. Sicut enim conceptus hominis non saluatur per solam rationem, aut corporis, aut animæ, saluatur tamen per vtramque simul, seu potius per simul-
tatem vtriusque: ita licet præsentia ad vnum spa-
tium, atque ad spatium aliud seorsim, & secundum se, non constituat motum, constituit tamen eundem adæquatè præsentia ad aliquod spatium quatenus ac-
quisita de nouo dependentèr à præsentia præexistenti ad aliud spatium. Fieri namque non potest, vt Ange-
lus pro instanti A, intelligatur adesse spatio B, pro instanti verò immediato B, intelligatur virtute, & actiuitate sua adesse spatio C, quin eo ipso intelligatur motus eius, & motio ab vno spatio ad aliud spatium. Quia moueri nihil est aliud, quàm esse modò hic, & modò alibi. Dixi autem, quin intelligatur motus, & motio. Quia in instantaneis, ac dif-
cretis idem est fieri, & factum esse, vt fert com-
mune

mane, & verum proloquium ex Philosopho.

Ad 2. Conceditur, motum omnem esse actum imperfecti. Quia est actus efficiens mobile, de cuius conceptu est imperfectio, ut patet, quia ex se essentialiter dicitur incompletiorem respectu eius, per quod formaliter mouetur. Angelo autem non repugnat huiusmodi imperfectio, ut patet ex multiplici eius motione per varias intellectiones, & volitiones. Unde ex hoc capite non potest illi repugnare motus ab uno spatio in aliud spatium. Ceterum corporibus quatenus localiter mobilibus inest alia præterea imperfectio, cuius Angeli non sunt capaces. Corpora enim mouentur de uno loco in alium propter indigentiam rerum, & causarum, quæ adsunt in diversis locis. Substantiæ autem spirituales non habent huiusmodi indigentiam, ut per se patet, & superius iterum notatum est. Mouentur nihilominus de uno loco in alium, ut prosint corporibus existentibus in aliis locis. Quod multipliciter ab eis præstari potest applicando actiua passiuæ, quæ inuicem distabant.

Ad 3. Argumentum illud procedit bene aduersus transitum purè spirituales, seu metaphysicum de extremo ad extremum sine medio. Quia de causa dictum est, non posse Angelum transire metaphysicè, ac purè spiritualiter ab uno spatio ad aliud adæquatè distans à priori, seu quibus interiacet aliquod spatium adæquatè distinctum ab illis. Ceterum aduersus transitum physicum per operationem circa extremitates corporis, quibus interiacent aliæ partes eiusdem corporis, seu corpora alia, quin fiat transitus per partes medias, nihil inde concluditur. Quia non propterea verificatur, nihil omnino agere Angelum in spatio medio, si quidem producit in eo præsentiam suam purè spirituales, à cuius præexistentia dependet quoad actionem inductiuam suæ præsentia physica, seu quoad actionem, quam exercet circa corpus. Dictum nimirum est, transitum Angeli de extremo ad extremum sine medio per motum physicum intelligi de extremis, & medio contentis intra spatium, cui spiritualiter, seu metaphysicè adest Angelus pro priori naturæ, quodque est maximum naturaliter possibile respectu ipsius.

Hinc etiam patet ad 4. Quia totum spatium, cui Angelus potest adesse simultaneè, est finitum, & limitatum. Quia de causa à nonnullis, & Sanctis PP. & Theologis dicitur, Angelum circumscriptiuè esse in loco. Quia videlicet est assignabile spatium, cui toti, & non maiori adesse possit. Verum vltus communis obtinuit iam ut præsentia eius purè spiritualis ad spatium, & conueniens substantiæ ipsius, dicatur definitiua, & non circumscriptiua, quatenus totus adest toti spatio, & totus singulis quibuscumque partibus spatis; & præterea non commensuratur eatenus superficiæ corporis ambientis, seu quasi ambientis, nec ea circumcluditur. Verum hoc pertinet ad vocem tantum. Quod ad rem ipsam attinet, sequela obiectionis non tenet, siquidem necesse est, ut transitus physicus Angeli de extremo ad extremum sine medio contineatur intra spatium, cui toti potest ipse simultaneè adesse. Paritas desumpta ex cognitione ideò non tenet, quia per motum localem applicatur diuersis locis essentia eius, quod mouetur. At per cognitionem non applicatur rebus cognitis substantia cognoscentis; sed magis res cognita transferuntur intentionaliter ad cognoscentem, & manent in eius intellectu. Nulla igitur est paritas.

Ad 1. Sententiæ affirmantis. Modus ille communis loquendi Sanctorum PP. solum significat summam velocitatem, qua præcellunt motus Angelici motibus corporum naturalibus, quatenus Angeli singulis instantibus possunt acquirere naturaliter spacia adæquatè distincta à prioribus sibi adæquatè,

quæ sunt bene magna, & quibus proinde aliquoties replicatis exhauritur quælibet mutua distantia corporum, utcumque magna respectu nostri.

Ad 2. Motus Angeli metaphysicus, & purè spiritualis non commentatur loco physico, & corporali, sed indiuisim per vnicam vocationem de nouo productam complectitur partes, & puncta infinita in potentia, quæ dantur in loco corporeo, & in quolibet eius parte. Motus verò physicus Angeli potest esse continuus transeundo medium successiuè, & complectendo infinitas partes, & puncta infinita in potentia, quæ insunt loco medio, per totidem eiusdem rationis partes, & puncta, quæ reperiuntur in tali motu, qui nimirum est partibilis, & continuus, licet Angelus sit impartibilis. Nec enim repugnat, effectum, seu actionem causæ impartibilis partibilem esse, ac diuiduum propter conditionem subiecti, circa quod operatur. Quod si transitus idem physicus Angeli sit discretus, ut potest esse iuxta dicta, procedet de extremo ad extremum sine medio, uti etiam dictum est supra, & intendit obiectioni.

QVÆSTIO XI

Utrum substantia spiritualis sit ex suo conceptu intellectualis, & intelligens actu.

IDEUM non esse ex suo conceptu intellectualis, atque ex suo conceptu esse intelligens actu, si est intellectualis ex eodem. 1. Quia plura sunt accidentia spirituales, quæ neque sunt intellectiua, neque intellectiones. Ergo sunt similiter possibiles substantiæ spirituales, quæ non sint intellectiua. Probatur consequentia, quia accidens ita videtur comparari cum intellectu, & cum virtute proxima intelligendi, sicut comparatur substantia cum intellectualitate radicali, atque spiritualitas non potest augere magis perfectionem substantiæ in genere suo, quam accidentis in suo.

2. Materialitas non excludit vim cognoscitiuam, ut patet in brutis, quæ sunt adæquatè materialia, simulque cognoscitiua. Ergo nec exclusio materialitatis includit, aut arguit virtutem cognoscitiuam, multo verò minus intellectiua. Patet consequentia, quia ubi affirmatio non est causa affirmationis, neque negatio est causa negationis. Ergo si affirmata materialitate non propterea affirmatur necessariò incognoscibilitas, neque negata materialitate negabitur necessariò incognoscibilitas, seu non cognoscitiuum.

3. Si substantia spiritualis ex suo conceptu esset intellectiua, quæ esset summè spiritualis, esset ex suo conceptu summè intellectiua. Quia prædicatum illatum alicuius alterius prædicati, est necessariò illatum eiusdem in eo gradu, in quo constituitur ipsum inferens. Sequela autem est falsa, quia Angeli sunt summè spirituales, cum sint omnino immateriales, ac proinde excludant ex se omnem prorsus materialitatem. At iidem sunt virtutis cognoscitiuæ limitatæ, ac imperfectæ solumque Deus est summè intellectiua. Ergo spiritualitas non infert intellectiualitatem.

4. Aliquid purè materiale, ut aer, est susceptius specierum intentionalium. Nempe mediante aëre transmittunt sensibilia species suas intentionales in sensum. Ergo aliquid spirituale potest similiter con-

uerse